

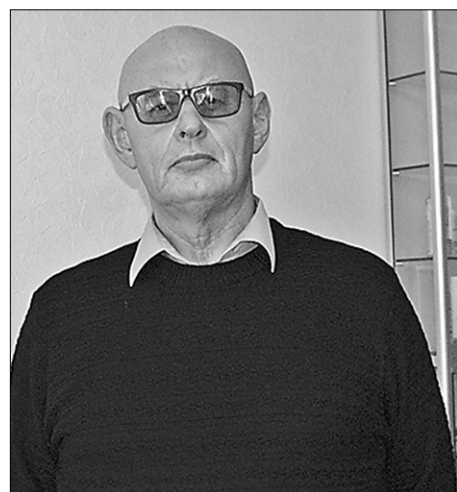
SIA «LAT COSMETICS» Latgales ezeru dūņas pārvērš unikālā kosmētikā

Anita Baumanē

Runājot par derīgajiem izrakteņiem Latgalē, parasti iedomājas dolomītu, mālu, smilti un kūdras. Viena daļa zinās nosaukt arī dūņas, kas sastopamas Latgales daudzo zilo ezeru dzelmēs. Kāds uzņēmums ir pamanījis šo melno, ezera dibenā esošo izrakteņi pārvērst kosmētikas līdzekļos.

Latvijas visienākājā pilsētā Ludzā darbojas kosmētikas ražošanas uzņēmums SIA «LAT COSMETICS», kas ražo unikālu kosmētiku uz Latvijas dūņu bāzes, savu produktu izgatavošanā izmantojot organiskās dūņas – sūpāpeli un zilos mālus. Tās palīdz atbrīvoties no celulīta, šķēlēt taukus, izmantojams sasitumu, lūzumu un apdegumu ārstēšanā, kā arī procedūrās pret pinnēm, vasarraibumiem, sejas pigmenta plankumiem, paātrina vielmaiņu, uzlabo asinsriti, atver un samazina poras, iedarbojas ne tikai uz vietas, kur uzklāts, bet arī iekļūst asinsritē un veicina imunitātes stiprināšanu visā organismā. Lai gremdētos dūņu vannā, izbaudītu dūņu, mālu aplikācijas, masāžu un daudzas citas procedūras nevajag braukt nekur tālu, to visu piedāvā uzņēmuma ārstniecības kabineti «PELOID SPA», Ludzā, Rēzeknē, kā arī Daugavpils reģionālā slimnīca un Daugavpils bērnu veselības centrs.

Ceļš no ezera dūņām līdz kosmētikas līdzekļiem

Anita Baumanē foto

Uzņēmuma SIA «LAT COSMETICS» dibinātājs, īpašnieks un valdes priekšsēdētājs ir inženierzinātņu doktors **Jevgeņijs Lukašenoks**. Viņa ģimenei pieder arī SIA «Vecā maiznīca» Rēzeknē. Uzņēmējs dzimis Ludzā novada Istrā, arī vecāki un vecvecāki ir no turienes. J. Lukašenoks pabeidzis Istras vidusskolu, ar izcilību pabeigts Voronežas Tehnoloģiskais institūts, disertāciju aizstāvējis Odesā, bet doktora grādu inženierzinātnēs – Jelgavā. 90. gados savu karjeru veidojis visā Latvijā. 1993. gadā pārcēlies uz dzīvi Ludzā, kur ar līdzīgi domājošu cilvēku komandu izveidoja abas maiznīcas.

Sapropela iegūšana sākās tad, kad J. Lukašenoks iegādājies Zeiļu ezeru un sācis to tīrīt. Ezera dibenā uzietas dūņas un, pētot masas sastāvu, atklājis, ka tas ir sapropelis. Meklējot informāciju, uzzināts, ka plašāki sapropela pētījumi veikti Baltkrievijā padomju laikos un arī Latvijā bijušas iestrādes, kā to pārstrādāt lauksaimniecības mēslu, tāpēc izlēmts darboties šajā laucīnā. Lai gan ideja bija laba, produktu pasaules tirgū izrādījies pārāk dārgs un ne īpaši konkurētspējīgs loģistikas un sapropela struktūras dēļ. Tāpēc meklēts izejvielas potenciāls citās nozarēs un nolēmts strādāt kosmētikas virzienā.

J. Lukašenoks stāsta: «Dūņu vērtība apjauša jau senajos laikos – romieši pēc kariem devās Nīlas izskalotajos dubļos. Viņi taisīja speciālas tranšijas, kurās kareivji gāja iekšā un gulēja un svīda uz speciālām lāvmām, pavadot tur apmēram stundu. Mani tas ierīcināja, tāpēc izlēma dūņas izmantot ārstniecības jomā. Laikā no 1936. līdz 1940. gadam daudzi vidējā slāņa Latvijas iedzīvotāji izmantoja Ķemeros piedāvātās dūņu vannas, arī Daugavpilī tolaik bijušas dūņu dziedniecības.

Man pašam dūņu procedūras patīk jau no padomju laikiem. Uzņēmumu, kas strādā ar sapropeli, mani pamudināja izveidot dziļi personiskas intereses. Tad vērsos pie draugiem Baltkrievijā, kuri jau daudzus gadus pētīja sapropela īpašības un tā izmantošanas iespējas. Izmantojot viņu padomus un rekomendācijas, atradu iespēju izpētīt arī mūsu sapropela īpašības, kvalitāti un izmantošanas iespējas. 2013. gadā Baltkrievijas Republikas Zinātņu Akadēmijas Fizioloģijas institūts veica pētījumus dūņām, kur tika pierādīts, ka Zeiļu un Plusona

ezeru dūņas pēc sastāva ir vērtīgs, mikroelementus, makroelementus, vitamīnus, humīnskābi un folijskābi saturošs izrakteņš, kuru drīkst izmantot ārstnieciskos nolūkos un kosmētikas ražošanā. Bet Baltkrievijā nav ES valsts, šim slēdzienam nav juridiska spēka un iegūtie peloidi nevar tikt iekļauti zāļu sarakstā.

Uzņēmums SIA «LAT COSMETICS» (līdz 2014. gadam SIA «LAT INVEST») dibināts 2007. gadā. Process no dūņu ieguves līdz kosmētikas ražošanai prasījis piecus gadus. 2010. gadā iegūtas licences dūņu iegūšanai divos Latgales ezeros – Zeiļu un Plusons. Pirms dažiem gadiem, iegūstot sapropeli, uzietas arī zilais māls, kas nav ciets, kā ierasts, bet gan krēmveidīgas konsistences. Eiropā šādas konsistences māla nav. Te to iegūst astoņu, desmit metru dziļumā, slānī, kur nav baktēriju un kaitīgu mikroorganismu.

Sapropeli un zilo mālu var iegūt gan vasarā, gan arī ziemā, bet ieguvei ziemā dodama priekšrocība, jo ir mazāka starpība starp temperatūru, kādā tie atrodas tūkstotiem gadu (+50–+80 C) un vides temperatūru, kādā tie nonāk pēc to ieguves (+80–+30C). Šo dabas resursu ieguvi visbiežāk notiek ziemas periodā, jo to iegūšana ir vieglāka, kā arī «tīrāka», jo tie netiek piesārņoti ar kukaiņiem, piemēram, odiem, mušām, kā tas notiek vasaras periodā. Sapropeli iegūst ar vertikālu vakuumsūkni, kas ļauj sasniegt 11 metru dziļumu. J. Lukašenoks atklāj, ka iekārtu izgudrojuši paši, jo Latvijā piemērotas nav – pats sūknis iegādāts rūpnīcā, pēc vairākiem mēģinājumiem atrasts veids, kā to nogādāt dziļumā.

Latvijas Universitātes (LU) Mikrobioloģijas katedra, piesaistot LU Ģeogrāfijas un zemes zinātnes katedras un citu LU struktūru speciālistus, kā arī izmantojot ES struktūrfondus, pēc trīs gadus ilgiem pētījumiem izdarījuši secinājumu – peloidiem ir potenciāls aizkavēt šūnu novecošanos un pasargāt tās no apkārtējās vides nelabvēlīgās ietekmes.

2014. gadā uzņēmums saņēma Labas ražošanas prakses sertifikātu kosmētikas ražošanai, kas atbilst LVS EN ISO 22716:2008 standarta prasībām un maina nosaukumu no SIA «Lat Invest» uz SIA «LAT COSMETICS».

Plašs produktu klāsts

SIA «LAT COSMETICS» ražošanas vadītāja pie ādas stāvokļa noteikšanas iekārtas «Multi Skin Test Center MC 1000», kas iegādāta Vācijā

Tā notiek sapropela iegūšanas iekārtas uzstādīšana, kura pēc tam rezultējas unikālā dūņu kosmētikā

Kosmētisko līdzekļu formulas izstrādā uzņēmuma kosmētisko līdzekļu ražošanas partnerfirmā «Stilmark», tajās iekļauti peloidu ekstrakti, kas ražoti Jelgavas novada ekstraktu rūpnīcā «L.E.V.». Radītāji kosmētiskajā līnijā praktiski visos produktos pievieno sapropela ekstraktus jeb humīnskābes, kas ir visaktīvākā dūņu viela.

Kā stāsta SIA «LAT COSMETICS» ražošanas vadītāja **Marina Petrova**, kopš 2014. gada radīti 75 produkti, no kuriem laika gaitā palikuši vispieprasītākie un vispopulārākie. Kosmētiskie līdzekļi iedalīti divās kategorijās – profesionālā kosmētika un kosmētika lietošanai mājās apstākļos – un sadalīta četrās grupās atkarībā no tā sastāva esošajiem ekstraktiem un meža ogu aromātiem: dzērveņu, melleņu, kazeņu un lācēņu. «Uz šo brīdi tie ir aptuveni 55 produkti. Tie domāti sejas, roku, kāju, matu un arī ķermeņa kopšanai. Sejas kopšanas līdzekļi iedalās mitrinošā, barojošā un attīrošā līnijā. Mitrinošā līnijā ietilpst dienas, nakts krēmi un krēms ap acīm. Pēc tāda principa veidota arī barojošā līnija. Ir daudz dažādu attīrošo līdzekļu – micelārais ūdens, pienīns, toniks, pīlings, losjoni. Ķermeņa kopšanas līnijā ietilpst dažādi krēmi – anti-celulīta, mitrinošais un mikstinošais, skrubi ar brūno cukuru, jūras sāli vai aprikožu kauliņiem, kā arī dušas želejas. Nesam aizmirsuši arī par vīriešiem – ir dušas želeja, losjons un krēms pēc skūšanās. Radīts speciāls brends «PELOID SPA», kur kosmētiskie līdzekļi ir izveidoti kompleksos, kuri domāti spa procedūru veikšanai mājās apstākļos. Komplekss sejai ir piemērots nobriedušas ādas kopšanai 40+, kas sastāv no skrubi, fitomaskas un krēma. Komplekss kājām lietots nogurušu kāju kopšanai un kompleks ķermenim piemērots cīņai ar celulītu, kas ietver skrubi, sildošo fitomasku un krēmu,» vēsta M. Petrova.

Ādas kopšanas līdzekļus var iegādāties uzņēmuma mājas lapā un internetveikalā www.latcosmetics.lv. Ludzā, Stacijas ielā 30, kā arī ārstniecības kabinetos «PELOID SPA» Ludzā, Kr. Barona ielā 20, Rēzeknē, slimnīcas ēkā 18. Novembra ielā 41 un Rīgā, Firsas Sadovņikova ielā 20. Kabinetos var izmēģināt visdažādākās procedūras – dūņu un mālu aplikācijas, masāžu, parafīna vannīņas rokām un kājām ar zilajiem māliem un daudz ko citu.

Ceļš līdz peļņai – ilgs, dārgs un sarežģīts

Šī biznesa izveidē un attīstībā tika ieguldīti ne tikai lieli finansiālie līdzekļi, bet arī zināšanas un laiks.

Uzņēmuma darbības pirmssākums bija jāizdomā, kā sapropeli iegūt, izcelt no ezera dzelmes. Latvijā sapropela ieguvē pieredze bija Latvijas Lauksaimniecības universitātē (toreizējā akadēmijā), kur J. Lukašenoks atrada pirmo cilvēku, kas ar to nodarbojās. Viņš parādījis pirmo sapropela iegūšanas aparātu patentu – kaut ko līdzīgu mugursomai. Bet tas nederējis, jo sasniegts tikai sapropela viršējais slānis, kur sapropelis atrodas «aktīvs» stāvoklī un kosmētisko līdzekļu ražošanā šādu sapropeli uzņēmums neizmanto.

Pirmā lielā grūtība bijusi dabūt licenci, jo tā iegūšana aizņēma vairākus gadus, kā arī enerģijas un finanšu. Kā norāda J. Lukašenoks, svarīgi visa šī laika posmā palikt uzticīgam savai idejai un pārliecināti iet uz priekšu, sasniegto savu mērķi.

M. Petrova pauž, ka «vienu no svarīgākajām lietām biznesā ir pieprasījums. Tas bija, ir un būs aktuāls visa posma gaitā, kamēr darbojas uzņēmums. Latvijas tirgus – nav mūsu vienīgais mērķis, mēs ceram attīstīt eksportu un aktīvi strādājam ar sadarbības partneriem no ārzemēm. Daudziem no viņiem ir īpaša interese pret tiem kosmētiskiem līdzekļiem, kuru sastāvā ir sapropelis vai māls koloidālā stāvoklī, jo daudzās citās valstīs šo dabas resursu nav, tāpēc mums ir jālepojas, ka mēs spējam ražot ko

unikālu no tā ko mums sniedz daba, tādējādi uzlabojot ne tikai cilvēka ādas stāvokli, bet arī veselību.»

Uzņēmums savu produkciju eksportē uz Spāniju, Tenerifi, Angliju, kā arī Peru. M. Petrova atklāj, ka spāņiem ļoti interesē sapropelis, jo tur tāda nav, tāpēc tas ir īpašs dabas resurs, ar ko Latgale izceļas.

J. Lukašenoks norāda, ka Latvija, iespējams, esot vienīgā ES valsts, kas neaizsargā savu tirgu – citu valstu tirdzniecības tīkli diktē savus noteikumus un ievie savas preces. Viņš atzīstas, ka uzņēmuma zaudējumus sedz no īpašumā esošo trīs objektu pienesuma un tērē uzkrājumus, jo nevar cerēt, ka bizness drīz nesīs peļņu.

2018. gada maijā uzņēmums ir iegādājies nopietnu iekārtu «Multi Skin Test Center MC 1000» no Vācijas, kas spēj noteikt nozīmīgākos ādas kvalitātes parametrus, tādus kā ādas elastība, mitrums, sebuma, melanīna līmenis, ādas tips, kā arī galvas ādas vispārējais stāvoklis. M. Petrova stāsta: «Ar šīs iekārtas palīdzību mēs spēsim pierādīt un novērtēt kosmētisko līdzekļu ietekmi uz ādu, kā arī to efektivitāti».

Komanda ir ļoti svarīga

Šobrīd uzņēmumā nodarbināti aptuveni 10 cilvēki, bet ziemas sezonā, kad iegūst sapropeli un mālus, pieaista vairāk strādnieku. Komanda ir stabila un sastāv no atbildīgiem un profesionāliem darbiniekiem. Vairāki no viņiem arī tagad mācās un iegūst zināšanas noteiktās mācību iestādēs. J. Lukašenoks norāda, ka kādu notur ar algu, kādu – ar interesi.

Gan Ludzā, gan Rēzeknē ārstnieciskajā kabinetā darbojas pa vienai speciāliste. 2018. gadā, Rīgā tika atvērta trešais uz-

ņēmuma ārstniecības kabinets. Sajā kabinetādi uzlabojot ne tikai cilvēka ādas stāvokli, bet arī veselību.»

J. Lukašenoks pauž prieku, ka izveidojies tāds stabils kods. Arī viņam piederot šajās maiznīcās ir stabili darbinieki un personāla maiņa – neliela. Viņš pats esot izskolījis savus vadītājus, ar ko lepojas. J. Lukašenoks uzņēmumā labprāt nodarbinātu arī savus trīs bērnus un cer viņus pierunāt no Rīgas atgriezties Ludzā.

Jevgeņijs uzsvēr: «Šodien atbalstu to, lai Latgalē tiktu viedota īpaša nodokļu politika, nosacījumi biznesa attīstībai. Lai noturētu cilvēkus no aizbraukšanas uz ārzemēm un lielpilsētām, jāveido komfortabli apstākļi. Pretējā gadījumā cilvēku emigrācija uz ārzemēm varbūt izbeigsies, bet turpināsies plūsma no Latgales Rīgas un citu lielpilsētu virzienā.»

Ceļš uz nākotni – sadarbība ar RTA

J. Lukašenoks stāsta: «Liktens saveida mūs kopā ar bioloģijas doktori **Rasmu Trejākovu**, kuru ieinteresēja uzņēmuma idejas. Ar Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas (RTA) vadības atļauju sākt Eiropas projektu par Latgalē uzietā zilā māla izpēti ar mērķi pierādīt, ka produkts ir izmantojams ādas stāvokļa uzlabošanai un ārstniecībai.»

Par šo sadarbību stāsta RTA pēcdoktorantūras vadošā pētniece Rasma Trejākova: «RTA ar uzņēmumu «Lat Cosmetics» ir sena sadarbība sapropela izpētes jomā. Ezeru ekspedīcijās zem sapropela slāņa tika uzietas arī citas vērtīgas dabas resursi – ezera māla iegulas. Ezera māls ir jauns produkts, par kuru trūkst zinātniski pamatu pētījumu par to ietekmi uz cilvēka ādu, nav pētījumu arī par to iespējamo pielietojumu

Vanna dūņu procedūrām

Uzņēmuma krēmu izgatavošanas iekārtā

medicinā. Iepriekšminētie atradumi, resursi un analīzes no vienas puses, bet no otras puses – zināšanu, pētījumu trūkums par zilā māla sastāvu, līdz ar to ierobežotas iespējas noteikt tā izmantošanu. Komersanta «Lat Cosmetics» iniciatīva un interese, pamudināja pievērsties zilā māla pētījumiem. 2017. gada oktobrī tika uzskatīta pētniecības pieteikuma «Zilā māla resursu apzināšana Latgales ezeros un to izmantošanas iespēju pamatojums, (1.1.1.2/VIAA/1/16/131)» īstenošana Eiropas Savienības fondu darbības programmas «Izaugsme un nodarbinātība» pasākuma «Pēcdoktorantūras pētniecības atbalsts» projekta (PostDoc Latvia) ietvaros, kurā viens no projekta sadarbības partneriem ir «Lat Cosmetics». Ar uzņēmuma valdes priekšsēdētāju J. Lukašenoku un ražošanas vadītāju M. Petrovu notiek

regulāras tikšanās, pārrunas, uzņēmuma pārstāvji tiek aicināti piedalās diskusijās ar zinātniekiem, komersantiem u.c. speciālistiem par ezera māla īpašību un pielietojuma izpēti. Lai pamatotu klīnisko pētījumu nepieciešamību, sadarbībā ar «Lat Cosmetics» notiek zilā māla pielietojuma izpēti medicīnā un kosmētikā izpēte, cieša sadarbība paredzēta arī strādājot pie jauna ezera mālus saturošā kosmētiskā produkta izveides. Šāda veida sadarbība paver plašu zinātnes un uzņēmējdarbības sinerģijas potenciālu. «Lat Cosmetics» ir augsts potenciāls – ezera māla daudzveidīga izmantošana var kļūt par veiksmīgu tūristu piesaisti (medicīniskais tūrisms, kūrortārstniecība, SPA, skaistumkopšanas centri) veidu novadam, tādējādi risinot arī bezdarba problēmu reģionā.»

Latgale – Latvijai un pasaulei. Vietējo uzņēmēju devums tautas, reģiona un valsts nākotnei.

Materiāls ir sagatavots ar Valsts reģionālās attīstības aģentūras finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.